

**Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка**

Кафедра права, філософії та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ проф. Чорний О.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВознавство»

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 054 Соціологія

Освітній ступінь – бакалавр

Форма навчання – денна

Форма підсумкового контролю – залік

2024 – 2025 навчальний рік

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права, філософії та політології

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.ю.н., доцент, Віхров С.О.
Мова навчання – українська.

1. ОПИС ТА ПРЕДМЕТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Обсяг навчальної дисципліни (денна форма)
Статус навчальної дисципліни: нормативна	Загальна кількість годин: 120 Шифр та назва спеціальності: 054 Соціологія
Рік підготовки: 1 Семестри: 1	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Лекції (теоретична підготовка): 24
Кількість кредитів ECTS: 4	Практичні: 16 Самостійна робота: 80 Вид контролю: залік

Метою дисципліни «Правознавство» є формування цілісної системи знань і навичок з українського правознавства, сформованого на базі сучасних досягнень юридичної науки, надання знань з питань громадянства, загальної теорії суспільства та держави, держави й права, з природної сутності держави й права, їх форм, з питань співвіднесення цивільного суспільства і держави, основних прав і свобод людей й громадян України, безпосередньої та представницької демократії, форм державного і територіального устрою України, системи органів держави, місцевого самоуправління, а також засвоєння правових основ таких галузей законодавства, як цивільне, трудове, шлюбно-сімейне законодавство та інших галузевих юридичних наук.

Мета вивчення дисципліни «Правознавство» - забезпечити підготовку студентів до різних форм аудиторних занять і самостійної роботи з вивчення програми навчального курсу. З метою конкретизації конкретних положень передбачається вирішення практичних завдань з окремих тем на практичних заняттях для закріплення одержаних знань.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять, вирішують практичні завдання з основних понять правознавства, оцінки законодавчих альтернатив, обґрунтуванню різних стратегій підприємства. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Правознавство» є:

- розкрити студентам поняття «держава», «право»; ознайомити їх з особливостями історичного розвитку держави та права, правової думки.
- ознайомити студентів з основними положеннями основних галузей права, таких як цивільне право, підприємницьке право, сімейне право, трудове право, адміністративне та кримінальне право.
- навчити студентів користуватися юридичною літературою та нормативною базою;
- навчити використовувати здобуті знання для реалізації та захисту своїх прав

та свобод.

Очікувані результати навчання:

Загальні компетентності

- ЗК01.** Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК04.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК05.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК06.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК07.** Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК08.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК09.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК10.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК11.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні компетентності

- СК01.** Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.
- СК02.** Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.
- СК03.** Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.
- СК06.** Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- СК08.** Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

Програмні результати навчання

- РН03.** Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.
- РН04.** Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.
- РН05.** Вільно спілкуватися державною та іноземною/іноземними мовами усно і письмово з професійних питань.
- РН07.** Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.
- РН08.** Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.
- РН12.** Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Разом	у тому числі				
л		пр	лаб	інд	срс	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Тема 1. Теорія держави і права	20	4	4			12
Тема 2. Конституційне право	18	4	2			12
Тема 3. Трудове право	14	2	2			10
Тема 4. Цивільне та спадкове право	18	4	2			12
Тема 5. Сімейне право	14	2	2			10
Тема 6. Адміністративне право	18	4	2			12
Тема 7. Кримінальне право	18	4	2			12
Разом за модуль	120	24	16			80
Усього годин	120	24	16			80

3. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теорія держави і права

Предмет і метод теорії держави і права. Загальна характеристика первісного суспільства. Наукові теорії виникнення держави.

Поняття й ознаки держави. Поняття і класифікація функцій держави: внутрішні та зовнішні функції сучасної правової держави. Форми здійснення функцій держави.

Поняття і структура форми держави. Форма державного правління: поняття, ознаки та види монархії; поняття, ознаки та види республіки. Форма державного устрою. Форма державного політичного режиму: поняття та види. Загальна характеристика концепцій про сутність і соціальне призначення держави.

Україна як суверена, демократична, правова та соціальна держава.

Поняття права. Джерела права. Право у суб'єктивному й об'єктивному розумінні. Поняття та види соціальних норм. Функції та принципи права.

Поняття та структура норм права. Поняття системи права та її основні ознаки. Загальна характеристика основних галузей права України. Поняття та види систематизації законодавства України.

Правові відносини, загальна характеристика. Правопорушення: поняття, види склад. Юридична відповідальність: поняття і ознаки. Поняття правової поведінки. Правомірна поведінка. Законність та правопорядок.

Академічна доброчесність. Порушення академічної доброчесності.

Тема 2. Конституційне право

Поняття конституційного права. Джерела конституційного права. Декларація про державний суверенітет. Акт проголошення незалежності України. Конституція України – Основний Закон суспільства та держави. Засади конституційного ладу України. Поняття та форми здійснення народного

суверенітету. Поняття та види референдумів. Виборче право та виборча система в Україні. Територіальний устрій України. Автономна Республіка Крим.

Громадянство України: набуття, припинення та втрата громадянства. Конституційні права та свободи людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини та громадянина в Україні.

Загальна характеристика систем органів державної влади. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади. Конституційно-правовий статус Президента України. Кабінет Міністрів України – Уряд України. Інші органи виконавчої влади в Україні. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування. Судова влада в Україні.

Тема 3. Трудове право

Поняття та принципи трудового права України. Джерела трудового права. Загальна характеристика Кодексу законів про працю. Трудові правовідносини. Суб'єкти трудового права. Колективний договір: поняття, зміст.

Трудовий договір: поняття, сторони, умови укладення, зміст, види трудового договору. Контракт – особлива форма трудового договору. Порядок прийняття на роботу. Порядок припинення трудового договору: з ініціативи працівника, з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.

Робочий час і його види. Скорочений та неповний робочий час. Час відпочинку: поняття і види. Робочий час і час відпочинку неповнолітніх. Особливості праці жінок і молоді. Оплата праці. Трудова дисципліна. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Види дисциплінарних стягнень. Матеріальна відповідальність. Індивідуальні й колективні трудові спори.

Соціальне забезпечення: поняття, предмет права соціального забезпечення. Джерела права соціального забезпечення. Соціальні гарантії. Соціальне страхування. Види пенсій за законодавством України. Види соціальної допомоги сім'ям із дітьми.

Тема 4. Цивільне та спадкове право

Поняття і предмет цивільного права України. Загальна характеристика Цивільного кодексу України. Поняття, особливості, елементи цивільного правовідношення. Відповідальність у цивільному праві. Учасники цивільних відносин. Поняття, види та признаки юридичної особи. Поняття і загальна характеристика цивільної правоздатності та цивільної дієздатності.

Поняття та види цивільно-правової угоди. Цивільно-правові договори: поняття, види.

Договір купівлі-продажу. Договір обміну. Договір найму (оренди). Договір дарування.

Поняття та форми власності в Україні. Суб'єкти права власності. Способи набуття та припинення права власності. Захист права власності. Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Особисті немайнові права громадян та їх захист. Майнові права громадян і юридичних осіб.

Позов, його поняття та зміст, види позовів. Строки та терміни. Позовна давність, її поняття. Загальна та спеціальна позовна давність. Зміна тривалості, обчислення та початок перебігу позовної давності.

Поняття спадкового права. Склад спадщини.
Усунення спадкоємців від права на спадкування. Наслідування по закону.
П'ять черг спадкоємців. Наслідування по заповіту.
Прийняття спадщини, строки прийняття. Відмова від прийняття спадщини
Право на обов'язкову частку спадщини.
Спадковий договір.

Тема 5. Сімейне право

Поняття та предмет сімейного права України. Загальна характеристика Сімейного кодексу України.

Поняття сім'ї та шлюбу. Підстави, умови та порядок укладення шлюбу. Підстави і порядок розірвання шлюбу. Визнання шлюбу недійсним. Шлюбний контракт. Права та обов'язки подружжя.

Права та обов'язки батьків, дітей, інших членів сім'ї та родичів. Позбавлення батьківських прав. Опіка, піклування, усиновлення, патронат.

Тема 6. Адміністративне право

Поняття і предмет адміністративного права. Джерела адміністративного права. Загальна характеристика кодексу України про адміністративні правопорушення.

Державна служба в Україні: поняття, правовий статус державних службовців. Поняття державного управління.

Поняття адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення: поняття та види.

Тема 7. Кримінальне право

Поняття і предмет кримінального права. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Поняття кримінальної відповідальності.

Поняття злочину та його ознаки. Склад злочину. Стадії скоєння злочину. Добровільна відмова від вчинення злочину. Поняття і види обставин, що виключають злочинність діяння: необхідна оборона, крайня необхідність. Співучасть у злочині. Види співучасників злочину.

Поняття покарання. Система і види покарань: основні, додаткові, покарання, що можуть призначатися і як основні, і як додаткові. Судимість: поняття, погашення, зняття. Кримінальна відповідальність неповнолітніх.

4. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Теорія держави і права

1. Поняття держави та її ознаки.
2. Функції держави. Механізм держави. Апарат держави.
3. Форми держави. Форма правління. Форма державного устрою. Політичний режим
4. Правова держава. Громадянське суспільство.
5. Поняття і ознаки права. Правові норми.
6. Поняття системи права. Джерела права.
7. Правовідносини.

8. Правомірна поведінка. Протиправна поведінка.
9. Юридична відповідальність.

Тема 2. Конституційне право

1. Громадянство України: поняття, принципи, підстави набуття та припинення. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні: поняття, особливості національного режиму.
2. Вибори: поняття, види. Поняття й види виборчих систем. Виборча система України. Виборчий процес: поняття, суб'єкти, стадії, їх загальна характеристика.
3. Поняття і види референдумів. Предмет всеукраїнського і місцевих референдумів.
4. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України, її повноваження, склад та принципи роботи. Правовий статус народного депутата.
5. Конституційно-правовий статус Президента України.
6. Поняття виконавчої влади та система її органів: Кабінет міністрів України
7. Центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації.
8. Органи місцевого самоврядування.
9. Судова система України: суди загальної юрисдикції, місцеві суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди, Верховний суд України. Конституційний Суд України.
10. Правоохоронні органи.

Тема 3. Трудове право

1. Суб'єкти трудового права.
2. Колективний договір.
3. Трудовий договір. Порядок прийняття на роботу.
4. Робочий час і час відпочинку.
5. Припинення та розірвання трудового договору.

Тема 4. Цивільне та спадкове право

1. Поняття і система цивільного права України.
2. Поняття та склад цивільних правовідносин.
3. Фізичні особи.
4. Юридичні особи.
5. Правочини.
6. Право власності та інші речові права.
7. Право власності господарського товариства.
8. Зобов'язальне право.
9. Спадкове право.

Тема 5. Сімейне право

1. Поняття шлюбу. Умови укладення шлюбу. Державна реєстрація шлюбу.
2. Поняття недійсності шлюбу. Види недійсних шлюбів.
3. Загальна характеристика права спільної сумісної власності подружжя.
4. Припинення шлюбу.

5. Поняття усиновлення. Суб'єкти відносин, що виникають з усиновлення.
6. Загальні засади опіки та піклування над дітьми.

Тема 6. Адміністративне право

1. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності
2. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.
3. Ознаки та склад адміністративного правопорушення (проступку).
4. Види адміністративних правопорушень.
5. Поняття та система адміністративних стягнень.

Тема 7. Кримінальне право

1. Поняття злочину та його ознаки.
2. Поняття складу злочину, його елементи.
3. Стадії вчинення злочину, співучасть у злочині.
4. Злочини проти життя і здоров'я особи.
5. Злочини проти власності.
6. Злочини проти громадського порядку та громадської безпеки.
7. Кримінальне покарання, поняття, цілі та види.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Теорія держави і права

1. Яка з теорій походження держави має більш доказові аргументи на відміну від інших?
2. Порівняйте примус як один із засобів впливу, що застосовується органами держави, із примусом, який застосовується в первісному суспільстві?
3. Доведіть, що саме держава є центральним елементом політичної системи суспільства.
4. Дайте характеристику внутрішнім та зовнішнім функціям сучасної України.
5. Які риси характеризують правову державу?
6. Наведіть приклади сучасних держав із різним політичним режимом, формою правління, формою державного устрою.
7. Визначте переваги і можливі недоліки організації влади в президентській і парламентській республіках.
8. Які загально-соціальні та юридичні функції права Вам відомі?
9. Назвіть ознаки правопорушення.
10. Дайте визначення поняття юридичної відповідальності.
11. Розгляньте функції та мету юридичної відповідальності.
12. Порівняйте злочини та проступки.
13. Доведіть, що правопорушенням може бути не тільки дія, але й бездіяльність.

Тема 2. Конституційне право

1. Яке значення мало прийняття Декларації про державний суверенітет України?
2. Назвіть засади конституційного ладу країни за ступенем їх важливості.
3. Які види референдумів вам відомі?

4. Порівняйте вибори і референдум.
5. Які принципи виборчого права вам відомі?
6. Порівняйте мажоритарну виборчу систему та пропорційну.
7. Визначте правовий статус Автономної Республіки Крим.
8. Які підстави набуття громадянства України вам відомі?
9. В яких випадках втрачається громадянство України?

Тема 3. Трудове право

1. Що таке трудовий договір і які його правові властивості?
2. Які умови та порядок прийняття на роботу?
3. Яка мета та порядок проведення випробування при прийомі на роботу?
4. Які є підстави для розірвання трудового договору з ініціативи власника?
5. Які є підстави для розірвання трудового договору з ініціативи працівника?
6. Що таке робочий час і які види його тривалості вам відомі?
7. Охарактеризуйте особливості прийняття неповнолітніх на роботу.
8. На яких роботах заборонено використовувати працю неповнолітніх?
9. Що таке трудова дисципліна і які засоби її забезпечення Вам відомі?
10. Що таке трудовий спір та які його види Вам відомі?
11. Який порядок розгляду індивідуальних трудових спорів?
12. У чому полягають особливості праці жінок?
13. Що таке основна зарплата і додаткова зарплата?

Тема 4. Цивільне та спадкове право

1. Охарактеризуйте підстави виникнення цивільних правовідносин.
2. Визначте суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин.
3. Якими особливостями відрізняються фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин?
4. Якими особливостями відрізняються юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин?
5. Дайте визначення правочину.
6. Хто є суб'єктами права власності?
7. Назвіть підстави виникнення права власності.
8. Назвіть істотні умови договору.
9. Що таке оферта і акцепт?
10. У чому полягають особливості позадоговірних зобов'язань?
11. Що таке спадкування? Хто може бути спадкодавцем і спадкоємцем?

Тема 5. Сімейне право

1. Які умови та порядок укладання шлюбу передбачені сімейним законодавством?
2. У яких випадках шлюб визнається недійсним?

Тема 6. Адміністративне право

1. Назвіть принципи та функції державної служби.
2. Хто може бути суб'єктом адміністративних правовідносин?
3. Що таке адміністративне правопорушення?

4. Опишіть процедуру провадження у справах про адміністративне правопорушення.
5. Дайте визначення адміністративного стягнення.
6. Як оскаржується постанова по справі про адміністративне правопорушення?
7. Які особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх?

Тема 7. Кримінальне право

1. Дайте визначення злочину і охарактеризуйте його ознаки.
2. Яка класифікація злочинів Вам відома?
3. Назвіть основні види кримінальних покарань.
4. Що таке судимість і коли вона виникає?
5. Що таке співучасть? Які види співучасті Вам відомі?
6. Які види злочинних груп розрізняють у кримінальному праві?
7. Порівняйте позбавлення волі і обмеження волі.
8. Порівняйте арешт і позбавлення волі.

6. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Рівень теоретичної підготовки студента визначається під час його усної відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях і під час складання заліку та оцінюється за наступними критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота та змістовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність.

Студент може отримати **5 – 6 балів** («відмінно»), якщо його відповідь повністю відповідає змісту питання семінарського заняття, усі основні проблеми визначені чітко, розкриті повністю та ґрунтовно; студент демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питань, на які відповідає, та може викласти свою точку зору з проблеми, що обговорюється; студент досить вільно й коректно користується соціологічною термінологією. Самостійна робота виконана у повному обсязі.

Студент може отримати **4 бали** («добре»), якщо його відповідь в основному відповідає змісту питання семінарського заняття, не всі основні проблеми визначені чітко і не повно розкриті; студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення, та відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо низки проблем; студент в основному правильно користується соціологічною термінологією, невелика кількість помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного. Самостійна робота виконана з незначними неточностями.

Студент може отримати **2 – 3 бали** («задовільно»), якщо його відповідь лише частково відповідає змісту питання, основні проблеми визначені нечітко, розкриті лише частково і без належної глибини; студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення, та не має своєї точки зору щодо більшості проблем; студент допускає значну кількість термінологічних помилок,

що ускладнює розуміння змісту викладеного. Самостійна робота виконана фрагментарно, із значними зауваженнями.

Студент може отримати **1 бал** («незадовільно»), якщо його відповідь не відповідає змісту питання, основні проблеми не визначені і не розкриті; доказовість викладу матеріалу і самостійні міркування відсутні; студент майже не користується соціологічною термінологією. Самостійна робота не виконана, або виконана неправильно.

Рівень володіння професійно-методичними вміння визначається під час виконання студентом практичного завдання, при виконанні завдань самостійної роботи, під час складання екзамену та оцінюється за наступними критеріями:

- точність та повнота виконання практичного завдання;
- обґрунтованість аналізу конкретної теми з точки зору її відповідності принципам навчання, вимогам поетапного формування навичок і вмінь.

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями і підготовленим соціологічним інструментарієм;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримувати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 р. (https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49g08VcMd_XsZHGYnNm5LPs/view)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	K	З	
10	10	10	10	10	10	10	10	20	100

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	7	5	до 35
Самостійна робота	7	5	до 35
Підсумкова контрольна робота	1	10	до 10
Усього			до 80
Залік	1	20	до 20
Разом			до 100

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Передумови і теорії виникнення держави і права.
2. Поняття держави, її ознаки та функції.
3. Механізм держави.
4. Форми держави.
5. Правова та соціальна держава, громадянське суспільство.
6. Поняття, ознаки і сутність права.
7. Правові норми: поняття, ознаки, структура та види.
8. Джерела права.
9. Система права. Галузі та інститути права.
10. Правовідносини: поняття, ознаки, структура, підстави виникнення, зміни і припинення.
11. Правомірна поведінка. Поняття і види правопорушень.
12. Поняття і види юридичної відповідальності.

13. Конституційне право України: поняття, предмет, метод.
14. Загальні засади демократичного конституційного ладу України.
15. Народовладдя в Україні та форми його здійснення.
16. Виборче право та виборча система України.
17. Громадянство України.
18. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України, гарантії їх дотримання.
19. Загальна характеристика системи органів державної влади.
20. Адміністративне право: поняття, предмет, система, джерела.
21. Адміністративні правовідносини.
22. Адміністративне правопорушення. Адміністративна відповідальність.
23. Поняття і система цивільного права України.
24. Поняття та склад цивільних правовідносин.
25. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільного права.
26. Правочини.
27. Право власності та інші речові права.
28. Зобов'язальне право.
29. Спадкове право.
30. Сімейне право України: загальна характеристика.
31. Предмет, система і суб'єкти трудового права.
32. Трудовий договір.
33. Робочий час і час відпочинку.
34. Правове регулювання оплати праці.
35. Трудова дисципліна. Відповідальність у трудовому праві.
36. Кримінальне право України.
37. Кримінальний кодекс України.
38. Поняття злочину та його ознаки.
39. Поняття складу злочину.
40. Кримінальна відповідальність та її підстави.
41. Кримінальне покарання.
42. Поняття правоохоронного органу.
43. Органи прокуратури України.
44. Органи внутрішніх справ.
45. Служба безпеки в Україні.
46. Судова система та органи юстиції.
47. Нотаріат і адвокатура в Україні.

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зміст і методичні матеріали до семінарських занять; завдання для самостійної роботи студентів; завдання для поточного контролю знань (тести); перелік питань для підсумкового контролю знань (екзамен); конспект лекцій.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Правознавство: підручник / Г.І. Балюк, Е.Ф. Демський, В.С. Ковальський [та ін.]; за відп.ред. О.В. Дзери. -11-те вид., перероб.і допов. - Київ: Юрінком Інтер, 2017.

2. Загальне адміністративне право: підручник / [Гриценко І. С., Мельник Р. С., Пухтецька А. А. та ін.]; за заг.ред І. С. Гриценка. - К.: Юрінком Інтер, 2015
3. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва. - К.: Юрінком Інтер, 2015.
3. Мельник Р. С., Мосьондз С. О., Адміністративне право України у схемах та коментарях. - К.: Юрінком Інтер, 2014.
4. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди: Навчальний посібник / М. К. Галянтич, А. Б. Гриняк, А. І. Дрішлюк, Т. С. Ківалова [та ін.]; за ред. М. К. Галянтича. - К.: Юрінком Інтер, 2011.
5. Копейчіков В.В., Основи конституційного права України. Навчальний посібник. - К.: ЮрінкомІнтер, 2010.
6. Копейчіков В.В., Загальна теорія держави і права. Навчальний посібник. - К.: ЮрінкомІнтер, 2009.
7. Трудове право: підручник / [В.В. Жернаков, С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко та ін.]; за заг. ред. В.В. Жернакова; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". – Х.: Право, 2013.
8. Трудове право України: словник-довідник / Уклад.: І.М. Якушев, О.В. Старчук; за ред. І.М. Якушева. - Луцьк: ФОП Захарчук В.М., 2013.
9. Поліщук М.С. Правознавство: навчальний посібник для студентів не юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / М.С. Поліщук, М.І. Логвиненко. - Х.: Право, 2014.
10. Цивільне право України: навчальний посібник: у 2 ч. / за заг. Ред. Кройтора В.А., Кухарева О.Є., Ткалича М.О. - Запоріжжя: Гельветика, 2016. - Ч. 1 / [Апанасюк М.П. Та ін.] - 2016; Ч. 2 / [Аврамова О.Є. Та ін.] - 2016.
11. Актуальні проблеми спадкового права: [Навч. посібник] / за заг. Ред. Ю.О. Заїки, О.О. Ловяка. - К.: КНТ, ЦУЛ, 2014.
12. Ромовська З.В. Українське цивільне право. Право власності. Академічний курс: Підручник. - К.: Правова єдність, 2011.
13. О.Д. Наровлянський, Л.О. Лоха Практикум з правознавства. 9 клас. - К.: Грамота, 2009.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://www.rada.kiev.ua/> [Верховна Рада України];
2. <http://www.kmu.gov.ua> [Кабінет Міністрів України];
3. <http://www.nau.kiev.ua> [Нормативні акти України];
4. Єдиний реєстр судових рішень: <http://reyestr.court.gov.ua/>